

Konferenceprogram

18. og 19. marts 2019

Alternativ og supplerende kommunikation

Vingsted - Vingsted Skovvej 2, Bredsten

Mandag den 18. marts desuden:

*"Brugermøde for brugere af alternativ og
supplerende kommunikation".*

Velkommen

Velkommen til ISAAC konferencen 2019

Vi er glade for at kunne præsentere jer for et meget varieret program på ISAAC konferencen 2019.

Konferencegruppen har fået et nyt pust! Tidligere medlemmer af gruppen er stoppet, og der er kommet nye medlemmer til. Vi håber, at de nye og friske øjne giver ny inspiration. Vi synes, vi igen i år har et spændende program med kvalificerede oplæg fra ind- og udland. Vi har prøvet at gøre det alsidigt, så der er noget om både børn, voksne, ældre, flygtninge, autisme, implementeringsproces i praksis og meget mere.

Sidste år valgte vi, efter jeres feedback og evaluering fra året før, at flytte placeringen af konferencen til en større sal på Vingstedcenteret. Den konstruktive kritik fra sidste år har vi også reageret på, og derfor vil der f.eks. komme "rutevejledninger" til de forskellige sale på Vingstedcenteret, så I ikke løber forgæves rundt.

Som sædvanligt veksler programmet mellem **fælles oplæg**, **valgtemaer** og **miniseminarer**. Desuden er der **brugermøde** for brugere af ASK (se specielt program for dette). Valgtemaer og miniseminar vælger man alt efter, hvad man finder mest interessant. De fælles oplæg foregår i Centersalen, som er den store sal til venstre for hovedindgangen på stueniveau.

Vi har, ligesom sidste år, valgt at have **valgtemaer**, som næsten alle gentages begge konferencedage. Det er svært at vælge, men det vigtigt for pladsfordelingen og logistikken, at du kan gøre det allerede ved tilmeldingen.

Der er, ligesom sidste år, åbent på **markedspladsen** i alle pauser om tirsdagen. Markedspladsen er en udstilling, hvor forskellige forhandlere viser deres produkter frem. Du er som konferencedeltager meget velkommen til at tage **materiale eller ideer med fra din hverdag**, så har du et fantastisk materiale, lavet en god bog, kørt et projekt eller andet, har du mulighed for at bestille en bordplads på markedspladsen. Du vælger selv, hvornår du vil stå ved dit materiale på markedspladsen.

Tirsdag har vi også **miniseminarer**, hvor forskellige forhandlere har 25 minutter til at fortælle om et produkt. På miniseminarerne tilmelder du dig ikke, dem vælger du blot på dagen, alt afhængig af interesse og behov. Da der er kort tid mellem miniseminarerne, beder vi dig om på forhånd at orientere dig om lokalefordelingen.

ISAAC Danmark er en forening og afholder **generalforsamling** en gang om året. Igen i år har vi lagt generalforsamlingen i forbindelse med vores konference, så flest mulige kan deltage. Du er meget velkommen til at deltage, uanset om du er medlem eller ej. At deltage i generalforsamlingen giver dig mulighed for, at få indblik i ISAAC bestyrelsens arbejde og indsatsområder igennem året. Vi har for eksempel flere tiltag på politisk niveau i Danmark og samarbejde internationalt og i nordisk regi.

Du kan være ganske rolig, ingen bliver valgt ind i bestyrelsen, med mindre de har lyst[☺]. Skulle du have lyst til at gøre en forskel og stille op til en post i bestyrelsen, er du velkommen til på forhånd at henvende dig til et af bestyrelsesmedlemmerne.

Vi glæder os til at se dig til ISAAC konferencen 2019 - De bedste hilsner fra ISAAC Konferencegruppen:

Margit Grønkjær, margit99@gmail.com

Anna Katarina Voss, annakatarina.voss@gmail.com

Ulla Eichenauer, ulla.eichenauer@gmail.com

Lise Illum Gadegaard, lise.illum.gadegaard@rsyd.dk

Pernille Missel, pernillemissel@gmail.com

Elin Dögg Oskarsdóttir, elinoskarsdottir123@gmail.com

Mandag den 18. marts

9.00-9.30 **Ankomst— kaffe og rundstykker**

9.30-9.50 **Velkomst ved formand inkl. bestyrelsens beretning.**

9.50-10.35 **At skabe de rette betingelser**

Astrid Siemens Lorenzen går i 3. g på Sønderborg Statsskole. Hun er ASK burger.

Hvad kræves for at skabe de rette betingelser for kommunikation.? Astrid vil fortælle om sine erfaringer med dette: "Jeg er overbevist om, at alle liv har potentiale og indeholder livskvalitet, og de derfor alle er værd at leve. Forudsætningen for dette er blot de rette betingelser, og dette er netop det, som mit oplæg tager udgangspunkt i."

10.35-10.45 **Pause**

10.45– 11.45 **What's new in Talking Mats?**

Joan Murphy, Research Speech and Language Therapist and founder of Talking Mats

I will briefly explain the ethos which drives the Talking Mats team and how we have developed Talking Mats a Social Enterprise. I will then describe the 3 main areas of our work:

Resources - including the most recent themes on Safeguarding, Eating & Drinking and Advance Care Planning.

Training which includes our face-to-face training, training for organisations, specialist courses, accredited training and online training.

Consultancy – I will describe a few of our recent collaborative projects where we developed the spoke symbol sets for other organisations.

I will illustrate the presentation with stories and video examples.

11.45-12.00 **Pause**

12.00-12.45 **Generalforsamling**

12.45-14.00 **Frokost**

14.00-15.00 **Delagtighed i Øjeblikket**

Eva Holmqvist, ergoterapeut ved Dart – Kommunikations og dataresourcecenter for personer med funktionsnedsættelser

Øjenstyring af computer er en teknik, som kan give mulighed for personer med store funktionsnedsættelser at være aktive og delagtige i hverdagsaktiviteter. Men det kan være både teknisk svært og tidskrævende at få en øjenstyret computer til at fungere i hverdagen, hvis den nødvendige viden ikke er tilstede. I dette projekt præsenteres en metode, der kan benyttes til færdige kommunikationstilpasninger, der er produceret i Communicator 5 og Grid 3. Indholdet for kommunikationen er rettet mod børn på forskellige niveauer med udgangspunkt i kommunikativ og betjeningsmæssig kompetence.

15.00-15.15 **Pause**

15.15-16.15 **Practical Strategies for Supporting Very Early AAC in Young Children with Autism**

Cynthia Cress, an associate professor at University of Nebraska-Lincoln

Although there are no prerequisites to AAC, it is difficult for us to decide how to plan AAC interventions for basic communication interactions, particularly for children with ASD. The process of developing effective intentional and symbolic AAC is complicated in children with ASD who may not easily initiate social interactions with partners for shared communicative purposes.

(fortsættes..)

Mandag den 18. marts

This session will start with earliest forms of recognizable behaviors that are interpretable for children with autism, and will present a variety of strategies for assessing and facilitating basic augmented communication in children and adults with ASD.

Primary focus will be on the challenging development of intentional and symbolic communication skills. We will include specific strategies for getting past situations where we may feel stuck or experience unexpected difficulties in meeting communication goals of basic communicators and their partners. Intervention approaches that enhance the social interaction deficits that are central characteristics of early communicators with ASD will be demonstrated and practiced using live demonstration of intervention responses to common behaviors seen in very early communicators with autism.

Participants will practice applying information from the handouts and presentation to these interactive samples of basic communication in a variety of children with ASD and CCN. Participants will be challenged to bring home practical strategies to meet the needs of individuals with ASD and CCN on their own caseloads.

16.15 - 16.45

Pause og kage

16.45-17.30

Valgtemaer—se beskrivelse senere i programmet

Tid til Networking!

19.30

Middag

dag

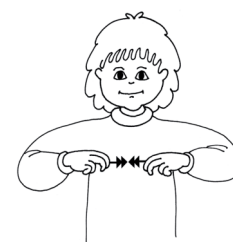
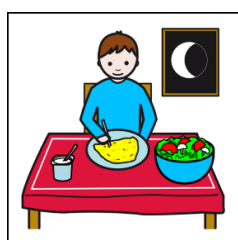
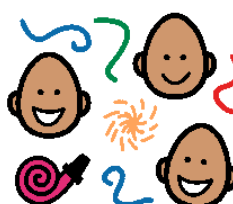
møde

ven

Fest

møde

Tirsdag den 19. marts

8.30 **Morgensang (Morgenmad fra kl. 7.00)**

8.40– 9.40 **Implementering af ASK i et bomiljø**

Tenna Lygum, Projektmedarbejder, Specialområde Socialpsykiatri Voksne - Tangkær

I arbejdet med mennesker med Huntington skaber kommunikationsvanskeligheder stor frustration og afmagt for både beboere, pårørende og personale. Motivationen for at arbejde med ASK i bomiljøet på Djursland var derfor helt i top.

Men hvordan kan man lykkes med implementering af ASK på et bosted, og hvor begynder man? Dette oplæg omhandler praktiske erfaringer fra en implementeringsrejse. Om hvordan et projekt blev til, processen, forudsætninger for succes samt et blik på de barrierer og udfordringer vi har mødt undervejs.

Et oplæg til inspiration for andre, som har lyst til at bringe ASK i spil på arbejdspladsen.

9.40-10.00 **Pause**

10.00-11.00 **Mini-seminarer 2 X 25 minutter—se næste side**

11.00- 11.30 **Pause og markedsplads**

11.30-12.15 **Valgtemaer—se beskrivelse senere i programmet**

12.15-13.45 **Frokost og markedsplads**

13.45-14.45 **Strategies for Incorporating Formal AAC into Children’s Earliest Communication Interactions**

Cynthia Cress, an associate professor at University of Nebraska-Lincoln

Sometimes the introduction of formal AAC into a child’s multimodal communication strategies is either delayed until children demonstrate symbolic behaviors in other ways, or taught as a separate process from the child’s existing behavioral communication. Switches, voice output devices, signs or symbols can be introduced into interactions for the most basic communicators, if they are used in ways that support and enhance the child’s existing interaction strategies. Introducing new communication modes such as symbols, signs, and voice output and also introducing new communicative functions or complexity of interactions at the same time can address too many “hard things” at once for a child to gradually learn the symbolic and access skills involved. Case studies and videotapes will illustrate building on existing behavioral skills and simplifying the complexity of children’s uses of devices or symbols, to gradually scaffold their understanding of the multiple layers of complexity in AAC use, even when beginning with prelinguistic communication skills.

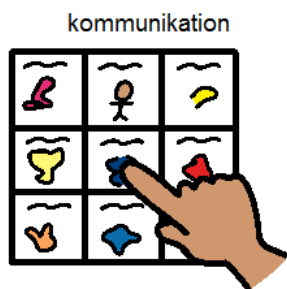
14.45-15.15 **Pause og markedsplads**

15.15-16.00 **I skyggen af min stemme - Et personligt speciale om personer med kommunikationshandicap, og betingelserne for social inklusion gennem sociale medier**

Martin Merrild, arbejdsleder i en hjælperordning

Hvordan er det at blive opfattet som en anden end den, man er, blot man åbner munden og siger hej!”? Hvad betyder det for min identitet og selvopfattelse? Og hvordan er betingelserne for social inklusion gennem sociale medier hos personer der, som jeg selv, har et kommunikationshandicap? Det var nogle af de primære spørgsmål, jeg satte mig for at belyse i mit speciale på Kommunikation ved Roskilde Universitet. Resultatet blev et personligt speciale, der søger at belyse de sociale betingelser fra et ’bruger-perspektiv’, blandt andet gennem interviews, observationer og nedslag i mine personlige erfaringer.

Tirsdag den 19. marts

Tirsdag den 19. marts

10.00-11.00 **Miniseminarer 2 x 25 min oplæg** (Du har mulighed for at høre 2 forskellige):

1. runde kl. 10-10.25

2. runde kl. 10.35-11.00

Exakt v/ Henrik Ravn

Symbolkommunikation — Struktur og guider, der virker i hverdagen...

På miniseminaret vil vi gerne vise hvordan du med et enkelt digitalt værktøj, kan oprette og anvende struktur og guider til personer med ekstra behov for netop dette...på en let og enkel måde. Symbolkommunikation er fleksibelt og tilpasses let brugerens behov og alder, men er samtidig fremtidssikret, da det kan udvikle sig sammen med brugeren. Værktøjet virker på alle platforme og enheder, og er enkelt at benytte, både for personen med ekstra behov for struktur, men også for støttepersoner som pædagoger, lærere, forældre og plejere.

Symbolkommunikation benyttes allerede af skoler og institutioner, til små grupper, til hele klasser og selvfølgelig til enkeltpersoner i alle aldre, med særlig behov som f.eks. Autisme, ADHD og senhjerneskade.

Fanøsoft v/ Ole Brunbjerg:

SnapCoreFirst

At lære sprog, blive en uafhængig kommunikator og opnå læsefærdighed er en lang rejse med mange mellemliggende mål. Med det nye Snap + Core First program og dets hjælpeprogrammer er der et helt økosystem til at møde AAC-brugeren, lige hvor denne er placeret. Fanø Soft har oversat Snap + Core First og ser frem til at præsentere programmet. Der vil naturligvis også være en seriøs hardware nyhed, der har været efterspurgt.

<https://www.mytobiidynavox.com/Store/SnapCoreFirst>

Mobilize Me v/ René Brøndberg-Bras

Hvad skal der til for at implementere digitale værktøjer med succes?

Mobilize Me har siden 2012 lavet digitale værktøjer, som sikrer overblikket og hjælper personer med kognitive udfordringer til en bedre hverdag. Vi vil dele vores erfaringer i forhold til, hvordan man får digitale værktøjer i spil i dagligdagen, og hvilke forudsætninger der skal til for at få dem implementeret med succes. Helt konkret vil vi tage udgangspunkt i vores digitale værktøjer Mobilize Me, PlaNet og ikke mindst vores nyeste produkt LiMo.

Aabentoft v/ Dorte Sylvest Aggerlin:

Cosmo – en mulighed for kreativ leg, læring og samspil

Cosmo består af to dele – en Cosmo app til iPad og et antal trådløse dynamiske kontakter kaldet Cosmoider.

Cosmo app'en rummer mere end 14 forskellige aktiviteter, som er designet i samarbejde med lærere, ergo- og fysioterapeuter samt talepædagoger.

Aktiviteterne giver mulighed for at træne turtagning, rækkefølge, fælles opmærksomhed, historiefortælling, koordination, lederskab, akustisk sans, årsag/virkning, verbalisering mm.

Cosmo vandt i 2017 BETT prisen i London for at tilføre specialundervisningen nye muligheder i forhold til træning og udvikling af fysiske, kognitive og kommunikative færdigheder hos yngre børn eller elever med særlige behov.

I Cosmo er der taget højde for at børn er forskellige. Cosmo er derfor designet, så det er let at gå i gang med, enkelt at indstille og alsidigt i aktiviteterne. Der er i flere forskellige typer aktiviteter også lagt vægt på, at det skal være sjovt. .

Carewarekompagniet v/ Jakob Iversen:

Danmarkspremiere på RehaCom

Få en generel intro til RehaCom, et sofistikeret softwaresystem til undervisere og terapeuter, der ønsker at tilbyde borgere med erhvervet hjerneskade eller begyndende demens kognitiv træning på et højt specialiseret niveau. RehaCom består af 10 screeningsmoduler og 28 træningsmoduler der dækker træning af opmærksomhed, koncentration, ordmobilisering, perception m.m. Modulerne tilpasser sig automatisk borgerens niveau under hver session og giver terapeuten mulighed for at følge borgerens arbejdsindsats og fremgang. RehaCom tilbyder en række screeningsmoduler til at registrere svagheder og anbefale tilsvarende kognitive træningsmoduler.

Tirsdag den 19. marts

10.00-11.00 **Miniseminarer 2 x 25 min oplæg** (Du har mulighed for at høre 2 forskellige):

1. runde kl. 10-10.25

2. runde kl. 10.35-11.00

Tubus Technology v/ Lizanne Svane:

Mundstyret smart kommunikation – TubusOne

TubusOne er et kommunikationshjælpemiddel til mennesker med bevægelsesbesvær i arme og hænder. TubusOne gør det muligt at navigere på tablets og smartphones på samme vilkår som alle andre, uden ekstra opsætning eller software. Man kan navigere uafhængigt af hjælp fra andre mennesker blot ved at puste og suge i et rør, som overfører statisk elektricitet fra kroppen til touchskærm – præcis på samme måde, som når man benytter en finger.

I løbet af 2017 og 2018 har VihTek – Videncenter for velfærdsteknologi, i 6 måneder udarbejdet en velfærdsteknologisk vurdering af TubusOne til patienter med tetraplegi på Klinik for Rygmarvsskader, Rigshospitalet.

Dette miniseminar vil give indblik i den velfærdsteknologiske vurdering, samt hvordan TubusOne kan tilpasses en borgers hverdag, som supplement til eksisterende kommunikationsteknologier. Der vil herunder uddeles cases, som beskriver en borgers - og en ergoterapeuts syn på TubusOne som kommunikationsværktøj.

Scan How v/ Matias Faaborg:

Scan How

Scan How er en app, der er udviklet i et professionelt specialpædagogisk miljø, for at skabe større selvstændighed for personer med kognitive vanskeligheder.

Scan How er udviklet og ejet af en almennyttig og velgørende fond.

Scan How bliver anvendt på uddannelsescentre for unge med handicaps, bosteder, specialskoler, beskyttede værksteder og børnehaver af personer med forskellige kognitive vanskeligheder og det tilknyttede personale for at skabe større selvstændighed i mange forskellige dagligdagsopgaver.

Derudover bliver Scan How brugt på mange institutioner til procesbeskrivelser mellem personalet. Dette kunne være forflytningsvejledninger, medicin-guides, beskrivelser af rutiner hos borgere og generelt videregivelse af informationer mellem personaler.

På miniseminalet vil jeg vise, hvordan man meget enkelt kan udarbejde individuelle, såvel som mere generiske guides på tablets og smartphones.

ASK-IKT v/ Thomas Eriksen:

"The Grid - et komplet kommunikationsprogram

Telecall v/Henrik Bryld:

DoMyDay – øget mestring med alternativ kommunikation

DoMyDay hjælper mennesker med kognitive funktionsforstyrrelser, som har behov for alternative kommunikationsmuligheder.

DoMyDay ligner en mobiltelefon, men bag den enkle brugerflade ligger programfunktioner individuelt tilpasset iht. det enkelte menneskes udfordringer.

Via støtte med symboler, billeddagbog og fotos fra eget liv, forskrevne sms- og tekstbeskeder, oplæsning, overskuelig kalender, GPS-hjælp m.m. kan brugeren hjælpes med fx dagsstruktur, hukommelse, kontakt til eget netværk og med at bevare sin identitet og selvværd på trods af vanskelighederne. Desuden bidrager DoMyDay med tryghed for bruger, pårørende og personale via online fjernadgang og tjek på fx udførte opgaver, medicintagning, behov for hjælp/Besøg m.v.

Det er erfaringen, at kognitivt udfordrede bevarer kontakten til sit netværk, og at rehabilitering fremmes. Således kan de ramte i flere tilfælde blive i eget hjem i længere tid end forventeligt.

DoMyDay er godkendt og ibrugtaget af flere kommuner.

Tirsdag den 19. marts

10.00-11.00 **Miniseminarer 2 x 25 min oplæg** (Du har mulighed for at høre 2 forskellige):

1. runde kl. 10-10.25

2. runde kl. 10.35-11.00

AB Handic Help v/ Anne-Marie Brummerstedt:

Naturen som læringsrum

"Alle har ret til et aktivt friluftsliv" - det er grundlaget for specialspejld holdet i Ullerslev spejdergruppe. Forskellige kommunikationshjælpemidler tages i brug så dette er muligt - talebøffer bruges til at aflægge spejderløftet, 0-1 kontakter bruges til boremaskinerne, så der kan laves insekthoteller og Gotalks bruges til at lære og kommunikere om naturen.

Rikke er kommunikationslærer på Nørrebro skolen og gennem sit arbejde med elever med multiple funktionsnedsættelser fik hun inspiration til at oprette et spejder-hold for børn med forskellige vidtgående handicaps. Formålet er, at børnene skal være de aktive - hver på deres helt egne unikke måde. De skal ikke se passivt til, men se, mærke, lugte og føle naturen på egen krop. Alle sanser tages i brug, når børnene sammen med deres forældre deltager til spejder. Rikke vil give konkrete eksempler på, hvordan man kan kombinere natur og teknologien, så børn med multiple funktionsnedsættelser får mulighed for at få et aktivt friluftsliv.

HandiKram v/ Edda Medici:

Hvordan ser det ud på PODD-fronten i Danmark?

Der er sket meget omkring PODD i Danmark de sidste par år: Skabeloner til *Alternativ Betjening* er udkommet; de første 4-5 sidesæt til PODD på *elektroniske enheder* er frigivet fra Gayle Porter og oversat/tilpasset til dansk, og de kan nu fås til både tablets og iPad.

Vi fortæller om status lige nu - hvad kan fås på dansk – hvilke programmer understøtter PODD - hvad er på vej??

Inhust IVS v/ Betina Carstens:

Show My Day

ShowMyDay er et pædagogisk, digitalt hjælpemiddel til struktur, hvor I får et værktøj med fokus på den enkelte bruger, og hvor samarbejde mellem f.eks. skole, hjem og institution er muligt. Under vores udvikling havde vi fokus på bedre fungerende børn, indenfor autismspektret, i alderen 6 – 17 år. Men har igennem årene og særligt via vores kunder lært, at andre målgrupper også har stor gavn af ShowMyDay. Blandt andet børnehaver, skoler, specialskoler, STU forløb, institutioner for børn og voksne i alle aldre.

Vi har baseret udviklingen af ShowMyDay på TEACCH, hvor struktur, genkendelighed og forudsigelighed skaber tryghed for den enkelte.

Jysk Handi v/ Rasmus Henriksen:

" Fra idé til løsning "

Jysk Handi er med hele vejen fra idé til færdig løsning!

Vi har færdige pakked løsninger på "hylden", men laver også specialtilpasninger efter brugerens behov.

Hvilket miljø skal kommunikationsudstyret fungerer i?

Hvem tager "ejerskab" af kommunikationsløsningen, så den fungerer?

"ALT ER MULIGT"

Ordblindelab v/ Allan Madsen (Talemadsen):

Udtaletreneren

Få et smugkig på min nye udtaletrener med direkte feedback. Jeg har ikke udviklet den til målgruppen, men måske vil deltagerne på dette miniseminar se og fremføre ønsker om tilpasninger, så den kan bruges af målgruppen.

"Tal til Windows" vil også blive præsenteret. I kan læse mere på www.ordblindelab.dk

Valgtemaer bemærk:

Joan Murphy er kun på mandag, og Cynthia Cress og Trine Mindegaard holder forskellige oplæg

Digjobb, arbejdsidentitet for ASK brugere; Synnøve Flatebø Hoelseth og Hilde Fresjarå

1A / 2A

Prosjektet Digjobb.no (2017-2020) gir tilpassede og meningsfulle arbeidsoppgaver til mennesker med bevegelses- og/eller kommunikasjonsnedsettelse. Prosjektet fokuserer særlig på de som har behov for kompenserende hjelpemidler for å betjene en datamaskin, f.eks. 01 kontaktstyring, øyestyling eller alternative mus og tastatur. På www.digjobb.no kan målgruppa og aktuelle oppdragsgivere møtes og utveksle arbeidsopdrag og tjenester.

Vi vil presentere prosjektet, og hva vi har jobbet med så langt i prosjektperioden. Dette skal presenteres ved hjelp av forelesning og historier på video med deltakere i prosjektet. Vi vil også forsøke å få med deltakere som kan dele sine erfaringer hvis noen av dem er med på konferansen.

Det er nå 15 deltakere i Digjobb. De utfører forskjellige oppgaver – f.eks.:

- Utvikler undervisnings- og informasjonsmateriell med bildestøtte.
- Tester tilgjengelighet av digitale læremidler, spill, nettsider og apper med datatekniske hjelpemidler.
- Utvikler musikk og animasjonsfilmer.

Oppdragsgivere er utviklere som skal lage tilrettelagt programvare, apper eller nettsider. Private aktører og offentlige etater som trenger hjelp til å utvikle informasjonsmateriell med bildestøtte er også eksempler på aktører som bruker nettsiden. På digjobb.no kan de møte hjelpemiddelbrukere som kan bistå med utvikling og testing.

1B / 2B

Videoanalyse i teams; Mette Christensen

Oplægget introduserer arbeidsmåden "Videoanalyse i team". Videoanalyse i team er et redskap i den spesialpedagogiske værktøjskasse, som har kommunikation og samspill som omdrejningspunkt. Videoanalysen foregår i tværfaglige teams, hvor man sammen analyserer og reflekterer over udvalgte videoklip. Formålet med at anvende videoanalyse i team er at få en udvidet forståelse af personen med multiple funktionsnedsættelser i samspill med sine nære omgivelser. Arbejdsmåden blev udviklet i det daværende videnscenter VIKOM i forhold til målgruppen af mennesker med multiple funktionsnedsættelser uden talesprog. Oplægget vil præsentere arbejdsmåden kort med inddragelse af konkrete videoklip.

Cortical Visual Impairment (CVI) hos børn og unge; Trine Mindegaard

Den største gruppe af børn og unge, som er registreret i det danske synsregister, er børn og unge med hjernebettinget synsnedsættelse, i de senere år kaldet CVI fra den engelsksproglige diagnose. Mange børn med CVI har et stort udviklingspotentiale.

Valgtema dag 1

Med udgangspunkt i Christine Roman Lantzy's tilgang til børn med CVI, sættes på valgtema 1 fokus på de særlige karakteristika, som kendetegner CVI og på hvordan man systematisk kan arbejde med børn og unge med CVI, så de kan udvikle deres funktionelle syn.

Valgtema dag 2

På valgtema 2 sættes fokus på, hvordan kommunikation kan tænkes ind i forhold til de børn og unge, som udover deres CVI også har behov for en ASK indsats. Her vil vi bl.a. kigge nærmere på: Visuel kompleksitet (crowding), billedforståelse hos børn med CVI, hvordan man kan opbygge et kommunikationssystem, så børn og unge med CVI kan navigere i en visuelt tilpasset opsætning.

1C

2C

Valgtemaer: **bemærk:**

Joan Murphy er kun på mandag, og Cynthia Cress og Trine Mindegaard holder forskellige oplæg

Kom hit flyktning – Projekt omkring støtte til kommunikation for mennesker på flugt; Ulrika Ferm

1D / 2D

I dag flygter mennesker til Sverige. I mødet med det svenske samfund opstår tit vanskeligheder pga. sprog og kultur. Der er ikke altid mulighed for at få tolkehjælp, og det er ikke alle der er læse- og skrivekyndige. Sundhedssektoren har særlige udfordringer. Omsorgen skal være sikker, af høj kvalitet og opleves positivt. Omsorgspersonale skal kunne udføre deres arbejde og patient/borgere skal kunne være delagtige i egen omsorg. Begge parter har ret til at stille spørgsmål og give svar, udtrykke ønsker og behov samt at kunne forstå det talte sprog og skriftlig information.

For at lykkes med dette, kræves særlig opmærksomhed på information og kommunikation. Enkel tekst, oversat tekst og billeder kan være en god støtte for både patient/borgere og for omsorgspersonale. Formålet med dette projekt var at finde frem til egnet kommunikationsmateriale der kunne bruges indenfor sundhedsområdet til mennesker på flugt.

Sociale medier ; Amanda Hynan:

1E / 2E

The presentation will focus on research conducted in the United Kingdom with young people aged 14-25 years who rely on AAC and their perceptions of using the Internet and social media. The data was predominantly gathered within mainstream and special educational settings through face-to-face interviews.

AAC mediated face-to-face conversations have implications for all parties involved. People who do not rely on AAC can be prone to dominating the communication exchange. A person who relies on AAC may face considerable challenges in terms of time, and discourse can become skewed towards being transactional (discussing concrete needs) rather than interactional (sharing experiences). Self-representation can be compromised in many areas, for example in creating personal narratives and using humour. Technological advances are providing increased opportunities for people who rely on AAC to engage with online social media through Internet access on specialised devices or improved access to mainstream devices and 'Apps'. Digital communication and the integration of social media into AAC is changing many of the face-to-face dynamics associated with AAC-mediated communication.

Evidence is important for people who use AAC, their families, professionals and organisations when seeking to justify the funding of equipment. The findings from the research suggested that young people who rely on AAC have a clear desire to use the Internet and online social media due to perceived benefits. These benefits are synonymous with antecedents for community-based social inclusion: self-determination, social identity, reciprocity and valued contribution, participatory expectations, and psychological safety. The presentation will also discuss the potential of extended opportunities for online self-representation within the context of identity theory using psychological and sociological theories.

Group session: Talking Mats for older people; Joan Murphy:

kun mandag

I will briefly outline the research which underpins our work with older people and then discuss some of our recent projects involving older people. These will include:

1F

- A project where we studied how using the Digital Talking Mats can help people with long term conditions, including dementia and stroke, to manage their health and well-being and to recognise their own strengths and abilities.
- A project which examined how Talking Mats can help older people manage their eating and drinking more safely.
- How the new 'Thinking Ahead' resource is being used to help older people plan for the future.

This session will be interactive with time for questions and discussion.

Valgtemaer: **bemærk:**

Joan Murphy er kun på mandag, og Cynthia Cress og Trine Mindegaard holder forskellige oplæg

Incorporating Multiple Modalities and Multiple Instructional Approaches for Young Children with Autism; **Cynthia Cress**

mandag

Introducing new communicative functions or complexity of interactions can address too many “hard things” at once for children with autism so we may need to introduce new strategies, functions or symbols through behaviors, tasks, and partner behaviors at first.

We need to be aware of the implications of our intervention approaches that are applied to ASD that differ in their focus on social/communication, language/cognitive, or behavioral/speech skills.

Capitalizing on the strengths and limitations of each of these types of approaches can maximize the effectiveness of our multimodal interventions, and provide mechanisms for adapting intervention when breakdowns or limited progress occurs. It can be relatively easy to determine why intervention approaches have been unsuccessful, but difficult planning alternative strategies particularly for very early communicators with ASD who already have limited communication strategies. While all of the primary approaches to intervention for children with ASD have effectiveness at addressing the skills for which they are designed, only some of those approaches are effective at helping children with ASD initiate their own communicative messages for practical and meaningful social purposes. Socially-based intervention strategies can be critical for getting past prompt-dependency in children who may wait for partner prompting or specific environmental contexts to convey communicative messages.

This session will provide intervention models and examples of incorporating intervention strategies that take advantage of interactive strengths of children with ASD, including AAC strategies that take advantage of visual, predictable, and social routine aspects of early interaction.

The focus will be on multimodal interaction and meeting the communicative goals of the communicator and partner, rather than on matching specific modalities or standardized intervention programs to children or purposes. Commonly used intervention approaches for children with ASD will be compared and adapted systematically to address specific communication goals in video and live demonstrations.

1G

How to use a communication signal inventory to assess and plan intervention for early communicators; **Cynthia Cress**

tirsdag

Children and adults with disabilities use a wide variety of behaviors that are interpreted by listeners as meaningful, many of which are not necessarily produced intentionally even by symbolic communicators. For early communicators that rely heavily on these partner-perceived communication behaviors, it is necessary to have a strategy to record and interpret possible meanings associated with these behaviors so that partners can respond similarly across activities and settings. A communication signal inventory (CSI) is a simple tool that creates an ongoing record of the individual’s signals and context produced, possible interpreted meanings, and planned partner responses to those behaviors, that can be used for anyone from very basic communicators through multiword symbolic communicators.

A CSI can be one of the most powerful tools for both assessing communication and developing an intervention plan for basic communicators, and it can incorporate a wide variety of communication modalities and strategies in both signals and partner responses. This session presents strategies for creating a CSI, categories of possible partner responses that enhance different aspects of communication, and video examples of CSI application for children with disabilities.

2G

Valgtemaer:

Bliver persondata opbevaret korrekt? Pernille Høxbro Missel:

1H / 2H

Efter den 25. maj 2018, skal alle danske virksomheder og organisationer overholde nye og omfattende krav inden for Persondataforordningen (GDPR).

Det har vist sig at give os nogle udfordringer og en usikkerhed i hvordan vi skal forholde os til det inden for specialområdet, når vi udarbejder AAC materiale til børn og voksne med en funktionsnedsættelse.

På dette valgtema vil Pernille Høxbro Missel præsentere, hvorledes hun har forholdt sig til god praksis ift. GDPR inden for specialområdet.

Kommunikation på Musikfestival; Emmy Kjellmann og Hanne Jensen:

11 / 21

Kommunikationsvejleder Emmy Kjellmann og pædagog/kommunikationsmedarbejder Hanne Juul Jensen fortæller om deres projekt "Kommunikation for alle på Sølund Musikfestival".

De garanterer, at I får en kommunikativ oplevelse, der vækker sanserne.

Hvordan opstod ideen til at dele aktivitetstavler ud på Sølund musikfestival? Hvorfor er en musikfestival det perfekte sted at arbejde med ASK? Hvorfor er der et behov for ASK på en musikfestival? Hvordan kan du arbejde med kommunikationsmaterialet før - under og efter festen?

Der er et stort udbytte for de mennesker der kan/skal bruge ASK, derfor spørger du dig selv, hvordan kan jeg bruge ideen andre steder?

Vi deler selvfølgelig ideer og skabelonerne med alle deltagere til valgtemaet.

Oplægsholdere

Astrid Siemens Lorenzen

Jeg er 19 år gammel, går i 3. g på Sønderborg Statsskole og har tetraplegisk cerebral parese.

Jeg sidder i kørestol og kommunikerer gennem en øjenstyret Tobii Dynavox compu-

Dr. Cynthia Cress

Cynthia is an associate professor at University of Nebraska-Lincoln, specializing in language, AAC and early intervention. She has provided workshops all over the country and internationally

helping professionals provide communication services to some of the more puzzling children on our caseloads – children with complex communication needs (CCN) and/or autism, and infants and toddlers with multiple impairments. She researches patterns of communication in infants/toddlers with CCN, and has provided clinical service for children and adults who rely on AAC for 30 years. Her latest research is to develop new communication assessment tools to screen and assess basic communication in preintentional communicators of all ages, children and adults. She brings a wealth of clinical as well as theoretical experience to her workshops about services for basic communicators, and she loves to be interrupted with practical questions that help you provide better service tomorrow - like, **“But I have a child who...”**

Eva Holmqvist

Eva er ergoterapeut ved Dart – Kommunikations og dataresourcecenter for personer med funktionsnedsættelser i Vest-Sverige. Eva har mange års erfaring med afprøvning af

øjjenstyring til personer med svære funktionsnedsættelser.

Dr. Joan Murphy

I am Research Speech and Language Therapist and founder of Talking Mats. I worked with people with acquired communication difficulties with the NHS for many years and began working at Stirling University in 1989 as a researcher. Since then I have led a number of research projects and have a portfolio of publications. In January 2010 I received my PhD in Medical Sciences at Radboud University, Nijmegen in the Netherlands. In September 2011 I established Talking Mats Limited as a Social Enterprise and became Co-Director. In September 2018 I shifted my role from Director to Talking Mats Consultant focusing on project work.

Together with my colleagues, I have developed Talking Mats into a well-respected communication framework, which is used worldwide with a wide range of people.

Oplægsholdere

Ulrika Ferm

Ulrika er logopæd, docent i lingvistik og chef på DART siden 2014.

DART Centre for augmentative and alternative communication (AAC) and assistive technology (AT), Kruthusgatan 17, S-411 04 Göteborg,

Tenna Lygum Sørensen

Tenna er uddannet ergoterapeut fra Århus, og har taget diplommodulet om komplekse kommunikationsbehov på UCC.

Aktuelt er hun ansat som projektmedarbejder i Tangkærs Bomiljø for mennesker med Huntingtons, hvor hun arbejder med afprøvning og implementering af ASK til denne og andre målgrupper

Mette Christensen

Mette er kommunikationsvejleder og talehørekonsulent i PPR i Gentofte Kommune, bl.a. tilknyttet Børnehuset Troldemosen.

Mette er medforfatter til bogen "Videoanalyse i team" og har undervist i arbejdsmåden Videoanalyse i team i forskellige kursussammenhænge.

Martin Merrild

Som arbejdsleder i en hjælperordning har Martin lært at stå fast på at være dén, han er. Det kan tage lang tid, ikke mindst når man som Martin er født med et talehandicap.

Det er et liv, der kræver en stor grad af selvbevidsthed, fordi mange af Martins tanker, følelser og håb og drømme aldrig kommer ud af hans mund, men forbliver usagte.

Det er der kommet et speciale ud af. Det handler om livet med et kommunikationshandicap. Om dét at blive opfattet som en anden.

Martin bor på Frederiksberg, er 34 år, og har, siden han afleverede sit speciale, dels lavet bestyrelsesarbejde i CP Danmark, og har i det sidste halve år lavet ulandsarbejde i henholdsvis Rwanda og Uganda gennem Danske Handicaporganisationer.

Oplægsholdere

Amanda Hynan

Amanda worked in television for many years before qualifying as a Speech and Language therapist in 2009. She worked in the United Kingdom for the National Health Service within a variety of paediatric clinical and mainstream settings supporting children with speech, language and communication needs and social difficulties. She completed a PhD at Manchester Metropolitan University in Speech and Language Therapy in 2013 and is currently Senior Lecturer on the Speech and Language Therapy course at Leeds Beckett University.

Emmy og Hanne

Hanne Juel er uddannet pædagog og har taget modulet "Komplekse kommunikationsbehov" på UCC.

Emmy Kjellmann er kommunikationsvejleder og ergoterapeut – hun har taget ASK-uddannelsen i Norge. Begge arbejder på Østerskoven i Hobro.

Pernille Høxbro Missel

Uddannet folkeskolelærer, PD i Specialpædagogik og Master i IKT og læring. Har 20 års specialpædagogisk erfaring, hvor de sidste 10 år har været som agerende IKT-konsulent.

Er i dag ansat i IKT-teamet under Center for Hjerneskaderehabilitering i Guldborgsund kommune. Her har hun blandt andet igangsat et tværgående kommunalt IKT-netværk, hvor tankegangen "fra vugge til grav" ruller sig ud ift. at sikre de bedste mulige kommunikationsløsninger til den enkelte borger med en funktionsnedsættelse.

Hilde Frejarå

Hilde er projektleder for Digjobb.no. Hun er specialpædagog med lang erfaring med tilrettelegging av teknologi for mennesker med funktionsnedsettelse og alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK). Hun jobber nå som seniorrådgiver ved Fagsenteret for NAV Hjelpemidler og tilrettelegging.

Synnøve Flatebø

Synnøve er leder av ISAAC Norge og veileder i Digjobb. Hun er utdannet cand.ed og jobber som spesialpedagogisk veileder i Oslo kommune i forhold til alternativ og supplerende kommunikasjon.

Trine Mindegaard

Uddannet folkeskolelærer og cand.pæd. i generell pædagogik.

Tidligere ansat som lærer på en specialskole og pt ansat som synskonsulent for børn på Kommunikationscentret Region

Hovedstaden.

Underviser i CVI og læringsteori på den specialpædagogiske diplomuddannelse i synspædagogik og syns(re)habilitering ved UC Syddanmark og IBOS. Perkins-Roman CVI Range Endorsement.

Læs mere om konferencestedet på www.vingsted.dk